

סילבוס

חברה בישראל - 53106

תאריך עדכון אחרון 21-02-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר יעל ברדה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yael.berda@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג', 10:30-12

מורי הקורס:
ד"ר יעל ברדה

תאור כללי של הקורס:
הקורס יציג מגוון של שאלות וגישות סוציולוגיות לניתוח החברה בישראל. כך למשל נדון בנושאים

הבאים: מה היא יחידת הניתוח של הקורס? מי היא "החברה הישראלית"? מה היא הישראליות והיכן נדע אותה. מה הם גבולותיה של יחידת הניתוח של הקורס? איך נראה אי שיווין בישראל? איך ישראל ממוקמת יחסית לעולם? האם החברה בישראל היא יחידה מונוליתית (להלן "החברה הישראלית") או שהיא מורכבת משבטים? האם יש תרבות ישראלית? ומה הם היחסים שבין הדת והמדינה? הקורס יבחן שאלות ומקרי מחקר מגוונים ויגלה עניין בנתונים השוואתיים שונים ומשמעותם. במקביל יעגן הקורס את הסוגיות העולות בו בהקשרים היסטוריים, חברתיים ופוליטיים.

מטרות הקורס:

2. מפגש עם היבטים נבחרים של החברה בישראל ובחינתם לאור גישות ניתוח סוציולוגיות ודגש על הקשר היסטורי-תרבותי.
3. הבנה של מבנה ותרבות של החברה בישראל.
4. הקניית יכולת חשיבה ביקורתית, הבנה וניתוח של מגמות ותופעות עכשוויות והיסטוריות בחברה בישראל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין, להסביר, לפרש ולנתח סוגיות עבר והווה בחברה בישראל כמו גם תהליכי עומק בחברה.
2. ליישם תאוריות וגישות סוציולוגיות הנלמדות בקורס על המציאות החברתית של ישראל.
3. לנתח, להבין ולפרש תהליכים חברתיים המתרחשים בחברה בישראל, ולהציע קשרים בין נושאים שונים הנלמדים בקורס, כמו גם בקורסים אחרים
4. להכיר טוב יותר את המרחב החברתי שבו הסטודנטים לומדים.

דרישות נוכחות (%) :

70%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית + שלושה סיורי שטח

כתיבת דוחות קריאה

כתיבת עבודה מסכמת

1. בית המשפט העליון

2. מוסררה - בעקבות הפנתרים השחורים

3. הפוליטיקה של הארכיאולוגיה סיור בסילוואן/עיר דוד

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

גישות לחקר חברה בישראל

שאלת 1948 ומושג הממלכתיות

הממשל הצבאי

אזרחות בישראל

מעברות וקרקעות: מרד ואדי סליב

מעברות וקרקעות
שנות השישים: משפט אייכמן ומאבק השילומים
הפנתרים השחורים
שס
מלחמת 1967 ושאלת הגבולות
הקמת גוש אמונים
המהפכה החוקתית של מי?
שנות השמונים: גזנות פנים וחוץ
הסכמי אוסלו והגירה גלובלית
הסכמי אוסלו: שלום ובטחון?
דתיים: מסורתיים וחרדים
אינתיפדת אל אקצא וההתנתקות
כלכלת ישראל
המחאה החברתית

חומר חובה לקריאה:

קריאת חובה:

רם אורי, 2006. הזמן של הפוסט: לאומיות והפוליטיקה של הידע בישראל, רסלינג, עמ' 71-114.

הרצוג חנה, 2000. "כל שנה יכולה להיחשב כשנה הראשונה", תיאוריה וביקורת 17, עמ' 149-154.
קריאת חובה:

שפיר גרשון, 1993. "קרקע, עבודה ואוכלוסייה בקולוניזציה הציונית: היבטים כלכליים וייחודיים",
בתוך: רם אורי (עורך), החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים, תל אביב: ברירות, עמ' 104-119.

מוריס בני, 1991. לידתה של בעיית הפליטים הפלסטינים: 1947-1949, תל אביב: עם עובד, ע'
396-382.

אופיר עדי, 1998. "שעת האפס", תיאוריה וביקורת 12-13, עמ' 15-32.
קמפ אדריאנה, 1999. "שפת המראות של הגבול: גבולות טריטוריאליים וכינונו של מיעוט לאומי
בישראל", סוציולוגיה ישראלית 2(1), עמ' 319-349.

כהן, הלל. 2006. ערבים טובים המודיעין הישראלי והערבים בישראל: סוכנים ומפעילים, משת"פים
ומורדים, מטרות ושטות הוצאת עברית, עמ'
קריאת חובה:

יפתחאל אורן, 1993. "מודל 'הדמוקרטיה האתנית' ויחסי יהודים-ערבים בישראל: היבטים גיאוגרפיים,
היסטוריים ופוליטיים", אופקים בגיאוגרפיה 37-38: עמ' 51-59.

ברקוביץ ניצה, 1999. "אשת חיל מי ימצא?" נשים ואזרחות בישראל" סוציולוגיה ישראלית ב (1), ע'
277-317.

Rozin Orit, 2011. "Negotiating the right to exit the country in 1950s Israel: Voice, loyalty, and citizenship." *The Journal of Israeli History* 30.01: 1-22.

יונה יוסי, 2000. "מדיניות קרקע ודיור: מגבלותיו של שיח האזרחות", תיאוריה וביקורת 16, עמ' 129-151.

קמפ אדריאנה ורייכמן רבקה, 2006. עובדים זרים, תל אביב: הקיבוץ המאוחד; ירושלים: מכון ון ליר, מבוא 9-21.

שרה הלמן, 2014. "כיצד קופאיות, מנקות ומטפלות סיעוד הפכו ליזמות: סדנאות מרווחה לעבודה וכינון העצמי הניאו-ליברלי", סוציולוגיה ישראלית, גיליון טו מס' 2 פברואר תשע"ד

גודמן יהודה, 2008. "אזרחות, מודרניות ואמונה במדינת הלאום: הגזעה ודה-הגזעה בגיור מהגרים "רוסים" ו"אתיופים" בישראל", בתוך: שנהב יהודה ויונה יוסי (עורכים), גזענות בישראל תל אביב: הקיבוץ המאוחד; ירושלים: מכון ון ליר, עמ' 381-415

סמירה אסמיר, 2004. בשם הבטחון, מחברות עדאלה 4, ע"מ 2-8

Kotef, Hagar. "Baking at the front line, sleeping with the enemy: reflections on gender and women's peace activism in Israel." *Politics & Gender* 7.04 (2011): 551-572.

ורד ויניצקי-סרוסי, 2000. בין ירושלים לתל-אביב: הנצחתו של יצחק רבין ושיח הזהות הלאומית בישראל זיכרון במחלוקת - מיתוס, לאומיות ודמוקרטיה ע"מ 19-37 ג-ג-ג

הונידה ע'אנם, 2017. מקובניה עד אל-בואריה: גנאלוגיה של ההמשגה הפלסטינית להתיישבות היהודית בפלסטין ישראל. תיאוריה וביקורת 47, ע"מ 15-40

יעקב ידגר, 2010. מודרניות ללא חילון. הוצאת מכון שלום הרטמן, מבוא לספר

תמר אלאור, (2010). החורף של הרעולות: כיסוי וגילוי, תיאוריה וביקורת 37: 38-68.

פרידמן מנחם, 1990. "ואלה תולדות הסטטוס קוו: דת ומדינה בישראל", בתוך: פילובסקי ורדה (עורכת), המעבר מישוב למדינה 1947-1949: רציפות תמורות, חיפה: אוניברסיטת חיפה, מוסד הרצל לחקר הציונות, עמ' 542-558.

שנקר יעל, 2017. לאחוז במרחב: ייצוגי ההתנתקות בקולנוע התיעודי ובשירה של הקהילה הדתית לאומית. תיאוריה וביקורת 47, ע"מ 181-202

סיגל הורביץ, 2017. צדק מעברי בהעדר מעבר: ועדת אור והשסע האתנו-לאומי בישראל. בתוך: ראיף זיר ואילן סבן (עורכים). משפט, מיעוט וסכסוך לאומי. ת"א: משפט וחברה ותרבות, ע"מ 251-289

גיליס ריבי, 2017. האתניות כן עוצרת במחסום: לשאלת הזהות האתנית בהתנחלויות. תיאוריה וביקורת 47, ע"מ 41-64

זאב רוזנהק ומיכאל שלו, 2013. "הכלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי ומעמדי". תיאוריה וביקורת 41

יהודה שנהב, 2013. "הקרנבל: מחאה בחברה ללא אפוזיציות". תיאוריה וביקורת 41

חסן גבריאלי, 2014. "הנכבה המשפט והנאמנות: הרגע ההובסיאני של הפלסטינים בישראל". תיאוריה

חומר לקריאה נוספת:

נאָ אַ רוזנטל רוביק (עורך), 2001. קו השסע־ החברה הישראלית בין איחוי לקריעה, ת"א: ידיעות אחרונות.
 נאָ אַ גביון רות ודפנה הקר, 2000. השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
 נאָ אַ זיסר ברוך ואשר כהן, 1999. מהשלמה להסלמה: השסע הדתי-חילוני בפתח המאה העשרים ואחת, ירושלים: הוצאת שוקן.
 נאָ אַ ברנשטיין דבורה, 1999. "מה שרואים משם לא רואים מכאן: היבטים ותובנות בהיסטוריוגרפיה הישראלית", סוציולוגיה ישראלית ב(1), עמ' 23-50.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
 מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 15 %
 הגשת עבודה 55 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 30 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

הגשת דפי קריאה
 הגשת עבודת סיום
 השתתפות